

درسی که روحانیت به شاهان قاجاری داد

۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۱۴:۲۸

واقعۀ رژی تجربه‌ای سیاسی برای نزدیک شدن و هماهنگی بین اقشار مختلف جامعه از جمله تجار و بخشی از روحانیان در مقابله با نفوذ اقتصادی و سیاسی قدرت‌های بیگانه در کشور بود. از سوی دیگر آن را واکنشی در مقابل ضعف حاکمیت سیاسی و به گونه‌ای تحمیل نظر عمومی به دولت نیز می‌توان محسوب داشت. این نوع مخالفت علنی و جدی با نظام استبدادی قاجاری تا بدین وسعت و گستردگی تا وقوع تحریم تنباکو سابقه نداشت...

واقعۀ رژی مهم‌ترین حرکت اجتماعی مردمی پیش از جنبش مشروطیت بود. هر چند به ظاهر به اعتراضی اجتماعی بر یک امتیاز اقتصادی می‌ماند، اما در واقع تجربه‌ای سیاسی برای نزدیک شدن و هماهنگی بین اقشار مختلف جامعه از جمله تجار و بخشی از روحانیان در مقابله با نفوذ اقتصادی و سیاسی قدرت‌های بیگانه در کشور بود. از سوی دیگر آن را واکنشی در مقابل ضعف حاکمیت سیاسی و به گونه‌ای تحمیل نظر عمومی به دولت نیز می‌توان محسوب داشت. این نوع مخالفت علنی و جدی با نظام استبدادی قاجاری تا بدین وسعت و گستردگی تا وقوع تحریم تنباکو سابقه نداشت. از منظری دیگر حضور فعال تجار و سازماندهی و ترغیب گروه‌های دیگر در جنبش ضد رژی نشانه‌ای از آگاهی طبقاتی تجار و تلاش برای یافتن راه کارهای لازم در حل مسایلشان نیز بود. تجار از این زمان پا فرا گذاشتن از حوزه اقتصاد و وارد شدن به حوزه سیاسی را تجربه کردند.

اثر حاضر که مربوط به "بررسی ارتباط اندیشه های دینی با جنبش تنباکو است"، تلاش دارد که پاسخی قانع کننده به این سوالات ارائه کند.

فصول ۵ تا ۱۱ کتاب :

اثر حاضر که مربوط به "بررسی ارتباط اندیشه های دینی با جنبش تنباکو است"، تلاش دارد که پاسخی قانع کننده به این سوالات ارائه کند :

براستی فلسفه ی وقوع آن جنبش های عظیم (جنبش تنباکو و سپس مشروطیت اول) در ایرانی که - لا اقل در چند سده ی اخیر آن- خبری از رواج اندیشه های سیاسی جدید نبود ، چه بود؟ آیا مردم طالب رهایی از حکومت قاجار و تاسیس نظامی دمکراتیک بودند؟ چه کسانی رهبری جنبش تنباکو را به عهده داشتند و دلایل آنها برای مخالفت با امتیازنامه ی تنباکو چه بود؟ کدامین عناصر مردم را به هم متصل می کرد و چه زمینه ی فکری و مذهبی ای باعث می شد که مردم در تهران ، شیراز، اصفهان ، تبریز و سایر نقاط کشور با یکدیگر همدلی نشان دهند؟ آیا مردم فقط طالب آزادی بودند و تنباکو بهانه ای بود یا

آنکه در پس آن جنبش ، مبانی اعتقادی دیگری نهفته بود؟
پاسخ به این سوالات که عنوان کتاب نیز بدان اشاره دارد فصول ۵ تا ۱۱ کتاب را در برمیگیرد.

فصول ۱ تا ۴ :

قبل از پاسخ به سؤالاتی که در بالا ذکر آن رفت، ضرورت دریافت مولفه هایی که به فهم بهتر این حوادث کمک می کنند ، اجتناب ناپذیر است ، به همین دلیل ۴ فصل نخستین کتاب به تبیین ریشه ها و بستر تاریخی برخی از مولفه های یاد شده می پردازد. در این فصول علاوه بر پرداختن به پدیده روشن فکری در عصر قاجار (عصر ناصری) ، به مواضع علمای ایران و مبانی نظری اندیشه شیعه در برابر استبداد، استعمار و دو دغدغه ی عمده ی دلسوزان این ملک یعنی حفظ اعتقادات مردم و حفظ تمامیت ارضی ایران اشاراتی خواهد شد و بدین طریق ، ذهن مخاطب گرامی را برای وارد شدن به مبحث اصلی و پاسخ گوئی به سوالات مذکور آماده می سازد.

کوتاه درباره ی رساله پیش رو (روش / منابع) :

تحقیق حاضر دو بعد را مورد توجه قرار داده است : نخست نقل حوادث به روایت اسناد معتبر تاریخی و دوم تحلیل و تبیین وقایع تاریخی مربوط به جنبش تنباکو ، تفاسیر و داوریهای انجام گرفته در راستای نقد دیدگاههای موجود در خصوص جنبش تنباکو است (شرح سه دیدگاه عمده و متضاد درباره ی این جنبش و نقد مجزای هریک از آنها در کتاب موجود می باشد). در زمینه ی منابع باید ذکر مولف به خاطرات اشخاص تاثیر گذار ، حاضر و ناظر در جنبش تنباکو ، نظیر شیخ حسن کربلایی و عباس میرزا ملک آرا (برادر شاه) دسترسی داشته و از اسناد فراوان تاریخی در این زمینه سود برده است و در نهایت نیز داوری خویش در باب ریشه های جنبش تنباکو و فلسفه ی حاکم بر آن را در بخش " نتیجه " تبیین کرده است.

برای خرید اینترنتی کتاب [اینجا](#) کلیک نمایید.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۰۵۴۵/قاجاری-شاهان-روحانیت-درس/۲۰۵۴۵>